HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואם בא לחתוך חותך מאי קאמר הכי קאמר ואם בא לחתוך חותך מאי קמחר. מאי למימרא הכל מודים לחם כל מחד ומחד בפני עצמו טפי עדיף: **הכי קאמר.** ומתמהי מלמעלה ולא יניח חלק שהרי חם בא לחתוך חותך ונמצא זה לחם הכרך וגומי הוא לו להיות דף זה משונה מחבירו על מנת: **לדי נגוו.** קס"ד מד שיעורא וחם בא לחתוך חותך. תימה לרשב"ם הא אמר לעיל בשאי בשאי בכריכות מולקין ופ"ה כגון תורה בכרך אחד ונביאים בכרך ג' משמע אבל תורה ונביאים בכרך ג' אין מולקין אפי' שניהן רוצים ות"כ היכי אמר הכא לחותך ויש לומר דלא אשיעורא כשחותך ממחת מלוקה: **בגויל ששה טפחים בקלף בבמה.** גויל הוא עור שלא ניתקן כלל אלא שהשיירו את השער וכותבין בו במקום שער ולהכי קרי ליה גויל שאינו מתוקן כדאמר לעיל (דף ג.) גויל אפני דלא מצפיין ופעמים מותכין לותו לשנים דרך עור ועוטו ואותו שכלפי שער קרוי קלף ואותו שכלפי בשר קרוי דוכסוסטוס ולשון דוכסוסטוס הוי פירוש מקום בשר דבלשון (ב) מדי קורין לבשר סוסטוס ולון היינו מקום כמו (ג) לון פלוני וכותבין על הקלף לצד בשר כדאמר בפ' המוליך (שבת דף עט:) ועל דוכסוסטוס לצד בשר ובשניהם במקום אחד לשם הוא טוב לכתוב ואלנו דין קלף יש להם ולא דין דוכסוסטוס ולכך כותבין עליהם תפילין שאין כשרים על דוכסוסטוס אלא על הקלף כדאמר בהמוליך יין (שם):

דילמא תורה צוה. ותומר ר"ת למותו פסוק קרוי תורה כדאמר בפ' ג' דסוכה (דף מב.) קטן היודע לדבר חבין מלמדו תורה מאי תורה תורה צוה לנו משה:

שלא יהא ספר תורה יוצא ונכנס בשהוא דחוק. ות"ת והלא לא היו מוליאין אותו מן המרון דהא אסור ליכנס בבית הכסאות וביום הכפורים לא אמרכתן בפרק יומא שהיה מוליאו ות"ל דלכוך כדי לתקן שרי ליכנס בבית הכסאות כדאמרינן בעירובין (דף קה.) ות"ג יכולין ליכנס שם כדי לתקן ספר תורה כדי שלא יתעפש ויתקלקל וגם משחרב משכן שילה עד שבנה שלמה בית המקדש היו יכולין להוליאו מן המרון ולעיין בו: **אצבע** ומחצה לבותל זה. נראה לר"ת דלא גרס ומחצה שלא אמצע לבותל זה לחי גרס ומחצה תיקשי שיש עשר (ו) היכי יתבי כדפירש לקמן שלא אמצע גרס ווותרתי דהויין שפה בטפח: **שבהן** עמודים עומדין. נראה לר"ת דסיפא להעמדת ישראל היה ולא עשות של זה שכך כיון. תורה צוה לנו כתב דדומה עליו גוזמא. ורמיניה מקשה על מאי דאמר שיהא ס"ת הקיפו כאורכו. ואורן שעשה משה היה דומה כמין תיבה שאין לה כיסוי שבכפרת היה מכוסה. באמת בת ו' טפחים. ואמתים וחצי אורכו עולין לט"ו טפחי': וכמה לוחות אורגדות בארון. כלומר כמה מחזיקות בארון י"ב טפחי' שהיו מונחין הלוחות זו בצד זו. ואין ורק תרי מינוטי לרבות ספר תורה שמונח בארון באותן ב' טפח' שנשתיירו מאורך הארון והיה אורכו של ספר תורה כרוחבן של לוחות ו' טפחים נשתיירו ב' טפחים פנוי טפח לצד כותל זה וטפח לצד כותל זה שכל אותן ב' טפחים משימין ידיהן אחת מיכן ואחת מיכן ומגביהין ספר תורה בריוח ומוציאין אותו לחוץ כדי שלא יהא נכנס

א שאם בא לחתוך חותך תחלת ספר וסופו כדי לגול כדי לגול מאי אי כדי לגול עמוד קשיא הקף אי כדי לגול הקף קשי' עמוד א"ר נחמן בר יצחק לצדדין קתני רב אשי אמר ג כי תניא ההיא בספר תורה כדתניא ד כל הספרים נגללים מתחלתן לסופן ום"ת נגלל לאמצעיתו ועושה לו עמוד אילך ואילך א"ר אליעזר בר' צדוק כך היו כותבי ספרים שבירושלים עושין (ה) ספריהם ת"ר ה אין עושין ספר תורה לא ארבו יותר על הקיפו ולא הקיפו יותר על ארכו שאלו את רבי שיעור ס"ת בכמה אמר להן ו בגויל ששה ז בקלף בכמה איני יודע רב הונא כתב שבעין ספרי דאורייתא ולא איתרמי ליה אלא חד רב אחא בר יעקב כתב חד אמשכיה דעיגלי ואיתרמי ליה (ו) יהבו ביה רבנן עינייהו ונח נפשיה אמרו ליה רבנן לרב המנונא כתב רבי אמי ד' מאה ספרי תורה אמר להו דילמא [1] תורה צוה לנו משה כתב א"ל רבא לר' זירא נטע ר' ינאי ארבע מאה כרמי א"ל דילמא שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב מיתיבי ארון שעשה משה אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו באמה בת ששה טפחים ג והלוחות ארכן ששה ורחבן ששה ועביין שלשה מונחות בנגד ארכו של ארון כמה לוחות אוכלות בארון שנים עשר טפחים נשתיירו שם שלשה טפחים צא מהן טפח חציו לכותל זה וחציו לכותל זה נשתיירו שם שני טפחים שבהן ספר תורה מונח שנאמ' [2] אין בארון רק שני לוחות האבנים אשר הניח שם משה [וגו'] מאי אין בארון רק מיעוט אחר מיעוט ד ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ס"ת שמונח בארון פירנסת ארון לארכו צא ופרנם ארון לרחבו כמה לוחות אוכלות בארון ששה טפחים נשתיירו שם שלשה טפחים צא מהן טפח חציו לכותל זה וחציו לכותל זה נשתיירו שם שני טפחים שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא דחוק דברי ר"מ ר' יהודה אומר באמה בת חמשה טפחים והלוחות ארכן ששה ורחבן ששה ועביין שלשה מונחות באורכו של ארון כמה לוחות אוכלות בארון שנים עשר טפחים נשתייר שם חצי טפח אצבע לכותל זה ואצבע לכותל זה פירנסת ארון לארכו צא ופרנם ארון לרחבו כמה לוחות ה אוגדות בארון ששה טפחים נשתייר שם טפח ומחצה צא מהן חצי טפח אצבע (ג) ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל זה נשתייר שם טפח שבו עמודין עומדין שנאמר [3] אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן וגו' (ו) וארגז ששיגרו בו פלשתים דורון לאלהי ישראל מונח מצדו שנאמר [4] ואת כלי הזהב אשר השבותם לו אשם תשימו בארגז מצדו ושלחתם אותו והלך ועליו ס"ת מונח שנאמר [5] לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' מצד (ז) הוא מונח ולא בתוכו ומה אני מקיים אין בארון רק לרבות שברי

ויוצא בדוחק; שבו באותו טפח עמודיו של ארון עומדין שנאמר אפריון עשה לו זה ארון. המלך שלמה. המלך שהשלום שלו וכתב עמודיו עשה כסף של ארון. בצידו מבחוץ.

ב) [נכרכות נח:], ג) [נדרים נת.], ג) [יומא מג. וש"נ], ד) ג"ז אוכלות, ה) [לון וקק], ו) [ל"ל לפני ד"ה ס"ת], ז) [נכתב עט: ד"ה קלף כתבו דנלטון יון], ט) [נכרכות יח:], י) ניוס רלטון דפסח,

תורה אור השלם

1 תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב:
דברים לג ד

2 אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר הִנַּח שָׁם מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְיָ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
מלכים א ח ט

3 אַפְרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן: עַמּוּדָיו עָשָׂה כַסֶּף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם:
שיר השירים ג ט-י

4 וְלִקְחָתֶם אֶת אֲרוֹן יְיָ וּנְתַתֶּם אֹתוֹ אֶל הָעֲגָלָה וְאֵת כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֲשֵׁבֹתֶם לוֹ אָשָׁם תְּשִׂימוּ בָּאַרְגֵּז מִצִּדּוֹ וְשִׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלָךְ:
שמואל א ו ח

5 לְקֹחַ אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשַׂמְתֶּם אֹתוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד:
דברים לא כו

הגהות הב"ח

(ה) גמ' עושין לספריהם: (ו) שם גמ' מכן מלי טפח ונמצא לכותל זה ומצא לכותל זה ל"ל ומיכא ומתקן נמתק ב' פעמים: (ג) שם מרכבו תרגום וגו' תוכו רצוף אהבה ומרגו: (ד) שם מלך אוהבה ומרגו: (ה) שם ל"ל היה מונח ולא: (ו) רש"י ד"ה דילמא וכו' ד' מאה ספרי תורות לא כתב דאין פנוי לנדם אחד לכתוב כולי האי שם ס"ד: (ו) תוס' ד"ה אצבע וכו' תקשה שיש עשר בי"ב היכי יתבי:

רבינו גרשום

דף פנוי מלמטה ומתחיל באחר מלמעלה שאם באו לחלוק שיכולין לחתוך ולחלק יפה כבשתי כריכות. שמונה נביאים ח' ספרים של נביאים. ועושה בראשו של ספר תורה חלק כשיעור לגלל עמוד בתחלתו ואהאי תחלה הוי סוף הספר לפי שבסוף מתחילין לגלגל המגילה ומגלגל ונוהלך עד ראש לפי שכל ספריהם נכתבין כעין מגילה ולא בקונטרסים (והם) והכי נמי את כל ההיקף על אותו חלק כדי שיהא משמש הקלף פנוי לכתבי הקדש: קשיא עמוד דלעיל קתני בראשו כדי לגול עמוד והכא קתני תחלת הספר וסופו כדי לגול עמוד. האי כדי לגול דברייתא נמי לצדדין קתני כדאמרן דתחלה כדי לגלל עמוד ובסוף כדי לגול ההיקף רב אשי אמר לעולם לא קתני לצדדין אלא תחלתו וסופו כדי לגול עמוד ובספר תורה מיירי דלאמצעיתו נגלל על ב' עמודים אבל שאר ספרים היו נגללין הכל על עמוד אחד ואמטו להכי צריך להניח כדי היקף כדאמרן. ולא אורכו יותר על הקיפו שכשמושכין אותו בחוט של משיחה לאורכו של דף ומקיפין מן אותו חוט היקף הספר תורה שיהא שוים במחה. בגויל ו' טפחים אורך הדף שכך למד מגויל. אבל מן קלף לא אמר לפיכך אמר איני יודע. ולא איתרמי ליה שיהא אורכו שוה להקיפו. יהבי ביה עייניהו קינאו (אדון) בו שכך כיון. תורה צוה לנו כתב דדומה עליו גוזמא. ורמיניה מקשה על מאי דאמר שיהא ס"ת הקיפו כאורכו. ואורן שעשה משה היה דומה כמין תיבה שאין לה כיסוי שבכפרת היה מכוסה. באמת בת ו' טפחים. ואמתים וחצי אורכו עולין לט"ו טפחי': וכמה לוחות אורגדות בארון. כלומר כמה מחזיקות בארון י"ב טפחי' שהיו מונחין הלוחות זו בצד זו. ואין ורק תרי מינוטי לרבות ספר תורה שמונח בארון באותן ב' טפח' שנשתיירו מאורך הארון והיה אורכו של ספר תורה כרוחבן של לוחות ו' טפחים נשתיירו ב' טפחים פנוי טפח לצד כותל זה וטפח לצד כותל זה שכל אותן ב' טפחים משימין ידיהן אחת מיכן ואחת מיכן ומגביהין ספר תורה בריוח ומוציאין אותו לחוץ כדי שלא יהא נכנס

קכו א מיי' פ"ז מהל' ס"ת הל' טו סמג עשין סה [שו"ע מ"מ סי' קעג סעי' ג בהג"ה]:
קכו ב ג מיי' פ"ז מהל' ס"ת ה"ל סמג עשין סה טוש"ע יו"ד סי' רעה סעיף ג:
קכח ד מיי' שם וסמג שם טוש"ע יו"ד סי' רעה סעיף ג:
קכט ה ו ז מיי' שם פ"ט הלכה ג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' רעב סעיף ג [וכ"כ בלקט הלכות ספר תורה דף סח]: